

Statuten van het Begijnhof van Kortrijk

Gegeven op 8 juni 1526 door Keizer Karel V, Graaf van Vlaanderen; Hij stelt door tussenkomst van de Raad van Vlaanderen (toentertijd het hoogste rechtsorgaan) de statuten van het Begijnhof van Kortrijk vast

Ingebonden; perkamenten kaft 22 x 16 cm, 34 beschreven perkamenten bladen, niet gefolieerd. Bewaard in het Rijksarchief van Kortrijk. Archiefvormer : OCMW Kortrijk. Transcriptie door Jef Van den Bergh, september 2017. Met woordenlijst.

[blz 1] Kaerle bider gracie gods ghecooren Roomsche keyser altijt vermeerder [des] Riets, coninck van Germanie, van Castilië, van Leon, van Aragon, van Navarre, van Naples, van Secille, van Maillorque, van Sardaine, vanden Eylanden Indiën ende vaster eerden vander zee oceane, Eertshertoge van Oisterijcke, hertoge van Bourgoingnen, van Lothrie, van Brabant, van Lempbourg, van Luxembourg ende van Gheldre, Grave van Vlaenderen, van Artois, van Bourgoingne, Palsgrave ende van Henegauwe, van Hollant, van Zeellant, van Ferrette, van Huguenaault, van Namen ende van Zutphen. Prince van Zwave, Marcgrave des heylichs [blz 2] Rijcs, Heere van Vrieslant, van Salms, van Mechelen ende dominateur in Asien ende in Affricken.

Allen den ghenen die desen iegewhoordige zullen zien saluyt.

Also onse lieven ende getrouwe Raden ordinarissen in Vlaenderen meester **Jan Wouters** ende meester **Jacop Tackoen** bij onse comissie ende de surrogacie van onse lieven ende getrouwen neve Ridder van onser ordene ende gouverneur ende capiteyn generael in onsen graefsepe ende lande van Vlaenderen de grave van Gavere, heere van Siennes, onlancx informacie genomen hebben vanden staet van levende ende conduiten vanden beghijnen vanden beghijnhove binnen onser steden van Curtrijcke [blz 3] wesende van onse ouders fundacie ende zoo de selve beghijnen emmers een groot deel van dien zoo byder informacie byden voirs comissarissen genomen ons gebleken is in groote onregeltheit ende dissolucie bevonde zijn geweest.

Waerom de voirn[noemde] comissarissen oick bij onser ordonnancie bij henlieden int langhe wel gesien ende gevisiteert hebbende die statuijten, ordonnancie ende regle bij wijlen zaliger gedachte onsen outvoirvadere hertoge Philips van Bourgoingne - wiens ziele god genadich zij - gemaect ende den voirs beghijnen gegeven om haerlieder daer naer te rigleren uuyt den selven statuyt ende ordonnanciën inde iegewoirdicheyt ende bij rade ende [blz 4] advysen vanden Baillu off zyne stedehouder, vanden proost ende scepenen ende vanden Cureyt van Sinte Martinskercke te Curterijcke een andere nieuwe regle, statuyt ende ordonnancie geconcipeert ende gemaect hebben.

Ende de selve inde iegewoirdicheyt als voeren den voirs beghijnen geopenbaert ende verclaert ende haerlieder van onsen wegen bevolen de selve nyeuwe ordonnancie tachtervolgen ende tonderhouden op de peynen inde selve ordonnancie begrepen, al onder onse beliefte ende zooverre de selve ordonnancie ons bequaeme waere van welcke ordonnancie, statuyt ende reglen die teneur van woerde te woerde hier naer volcht :

Ordonnancie, statuyten, [blz 5] ende cerimonyen de welcke die beghijnen vanden beghijnhove binnen der stede van Curterijcke voortaan onderhouden ende observeren sullen ende naer dien leven.

Ten eersten die meesterigge ende beghijnen zullen voortaan onderhouden ende observeren de cerimonyen ende reguliere observanciën naer de gelickenisse ende soo de beghijnen van Sinte Elizabeth te Ghendt tot nu toe hebben geplogen tonderhoudene.

Wel verstaende dat zy daermede nyet gehouden en sulle wesen witte causen ende blauwe roex te drage maer sulcke alst haerlieder goet duncken sal behoudens nochtans dat tselve cleet ende habituacie eerlick ende decent zij.

Zulcke personen als die hemlieden gegeven hebben om gode te [blz 6] dienene ende niet curieux zoo hier naer breedere verclaert wesen sal.

Item dat de voirs beghijnen van twee jaeren te twee jaeren inde iegewoirdicheyt vanden hoochbailliu of zijn stedehouder uute name ons genaden heere een vanden prooste uut name vanden wet ende de prochiepape van Sinte Martine kercke te Curterijcke of deen van die de cure bedienen sal soo verre de selve prochiepape daer bij wesen willen zullen kiezen ende ordonneren eenen van haerliedere tot een meesterigge ofte de oude meesterigge continueren ende een andere oick kiezen tot geselnede vanden meesterigge waerme genomen ende gepromoveert zullen wesen de ghene die tmeeste getal van stemmen ende voyrhebben [blz 7] sullen sonder daertoe eenige confirmacie off andere sollemniteyt te behouven.

Ende sullen die meesterigge aldus gecoren ende gecontinueert ende haer geselnede oock gecoren wesende terstont naer dat zij gecoren sullen wesen al tregiment, administracie ende laest hebben vanden voirn[oemde] beghijnhove int geesteelicke ende waerlijcke.

Item dat dat de selve meesterigge mitsgaders de ontfangere die de meesterigge ende beghijnen bij raede vande voirn[oemde] bailliu oft zijnen stedehouder, proost ende prochiepape stellen sullen alst van noode wesen zal ende alzoot gecostumeert is sal gehouden zijn inde cappelle voor haerliedere ende alle de beghijnen rekeninge, bewijs ende oplech te doene aljaer voor cruce dach in septembri dat de [blz 8] rekeninge vanden selven hove sculdich is te beghinene ende thendene van al tguedt dat zoe binnen de selven jaere sal geadministreert, ontfaan ende uitgegeven hebben.

Ende waere die voirs meestinghe hier inne oft anderssins gebreckelick oft negligent zoo zouden de voirs bailliu oft zijne stedehouder, proesten, wethouders ende prochiepape bij verlatinge oft anderssins de selven daerof corrigiere ende pugnieren.

Item dat voertaen egheen vrouwenpersone ontfangen en zij om beghijne int voirs beghijnhof te wesen of daer inne te wuenene zij en waeren maecht ofte wedewe van goeder name ende fame noch sonder t'consent vander meesterigge ende van den meestendeel vanden voirn[oemde] beghine ende dat de selven vrouwenpersonen [blz 9] vander oude van twintich jaeren zijn ende daer onder nyet, ende daer toe ombelemmert van schulden ende ghewillich desen regele ende de maniere van levene ende de coustumen vanden voirs hove t'onderhoudene de welcke de voirs mesterigge her sal doen lesen eer mense ontfaan sal.

Item dat de beghijnen diemen daer voortaan ontfangen sal zullen huere eerste receptie der meesterigge beloven obediencie ende geoorsaemheyt ende te leedene int voirn[oemde] beghijnhof een ootmoedich ende eerbeier leven ende te houdene ende onderhoudene de cerimoniën, observanciën, statuyten ende lovelicke costumen vanden voirn[oemde] beghijnhove.

Item dat de behijnen die nu ende naermaels wesen sullen sullen [blz 10] moeten draghen oetmoedige clederen ende niet uwendich nie maer simpelick gemaect, zullen oock niet curieux zijn in schoonheyt cleederen, crappoenen, messen, burssen, handtschoen ofte in andere uwendige draeghene zoo eensdeels hier voeren verclaert is.

Item men sal int voirs[eide] beghijnhof de poorte niet open doen om daer uut te gaene dan van vastenavond tot bamesse ten vijf heuren snuchtens ende die snavons sluuten ten acht heuren.

Ende van bamesse tot vastenavond sal men de voirs[eide] poorte open doen te seven heuren snuchtens ende snavons sluuten ten zes heuren, al voren geluyt zijnde t'cloexken vanden begijnhove t'vierendeel te voeren zoo dat alle de ghene [blz 11] die int voirn[oemde] beghijnhof niet en moghen ofte en behoeren te slaepene ende blivene de naecht moeten daer uute gaen.

Ende wilden zij niet uut gaen hemlieden uutgesteken salmen de poorte vanden beghijnhove sluuten ende nauwen gheslooten houden zoo datter niement in ofte uuyt gaen en zal tot voirn[oemde] huere snuchtens als boven verclaert es.

Ende dat egheene beghijne en sal moghen thaeren huuse laeten comen oft zijn omme te lettene eenighe mannepersoonen tzij geestelick oft waerlick dan eerst daerof oorlof gevraecht ende gehadt vander meesterigge zonder oock metten voirs[eide] mannenpersoonen daer te moghen etene, drinckene ofte banketerene ten zij oock daerof [blz 12] de voirs[eide] meesterigge geadverteert ende oock oorlof gehadt. Welck consent de voirs[eide] meesterigge niet doen en sal ten zij dat haer de gestaedtheden vander voirn[oemde] beghijnen ende eerbaerheyt vanden mannenpersoonen wel bekent zij.

Ende en werdt niemende vanden voirn[oemde] beghijne geoorlooft buuten den voirs[eide] beghijnhove te slapene dan bij expressen oorlove vercrege vander voirs[eide] meesterigge ofte in huere absencie van huere geselnede.

Item dat de voirn[oemde] beghijnen tsmorgens als zij messe gehoorte hebben ende haere bedinghe byde kercke gedaen zullen hebben zonder langhe merringhe thuusewaert commen ende haerliede occuperen in eenich hebbelick werck ofte labeur omme hueren nootsakelicke [blz 13] costen te winnene.

Item dat de selven beghijnen tsondachs ende tinesdaechs te messe ende prediciën gaen hoorende t'sermoen, hoochmesse, vesperen ende compliën ende op andere daghen een messe, uutgedaen die sieck zijn ende anderssins redelick belet hebben; ende dat zij gode devotelick dienen ende naer volghe.

Ende ne zullen die noch andere daeghen gaen uuten beghijnhof zonder expressen oorlof vander meesterigge ende in huere absencie van huere geselnede.

Ende voorteerst de beghijnen uitgaende gelaest wederom inden beghijnhove te comen ende te wesen te zulcker huere alshaer uitgaende getekent zal zijn, ende inne comende terstont der voirs[eide] meesterigge ofte [blz 14] huere stedehouderigge te vertooghene.

Ende de voirn[oemde] beghijnen uuten beghijnhove gaende bij oorlove vercreghen en sullen haer niet vervoorderen te gaen achter de stede dan alleene om leeftocht te copene ofte andere nootsakelicken affairen ende die verclaert hebbende de voirs[eide] meesterigge ofte huere stedehouderigge ende daerof consent ende oorlof vercreghen ende niet anders.

Si zullen hemlieden oock waechten van licht weregelicht te loopen achter straeten van frequenterene plaetsen ofte te converseren met persoonen ofte te ontfanghene ofte te houdene maeltijt van eenige persoonen zonder den oorlof vander [blz 15] voirn[oemde] meesterigge binnen den bivanghe vanden hove nochte eenige gheselscepen van mannen ofte vrouwen waerof ofte uute moechte spruuten occasie van zonden ofte scande genereren. Nemaer zullen neuustelick studeren ende pooghen te leedene een goddelick ende eerbaerlick leven.

Item zo wanneer dat eenighe vanden behijnen sal ligghen in haer doot bedde ofte in grooter noodt van ziecten, dandere beghijnen te luydene vanden cloexkens zullen inde cappelle gaen ende aldaer devote bedinghen sturten voor de voirn[oemde] ziecke beghijne. Ende waert dat de voirn[oemde] ziecke beghijne stoorve zo zullen alle de andere beghijnen gehouden zijn t'visiterene t'lijck vanden overledenen ende aldaer [blz 16] devotelick over de ziele te biddene.

Item waert dat eenige vanden voirn[oemde] beghijnen bevonden waeren rebelle ende inobediënte int t'guendt dat vooren geseyt is thoudene ende tonderhoudene, in die gevallen de meesterigge bij rade van haere medegeselnede ende viere ofte vive vanden ouders, in goede obediëncie levende, sal de rebellighe ende innobediënte beghijne moghe pugniëren bij verbiedene van uut de beghijnhove te moghen gaene bij vijftien daghe, een ofte twee maenden, meer ofte myn naer de gebuerte ende grootheyt vander rebellie ende innobediëncie.

Ende waert saecke - des god verhuet - dat eenighe vanden beghijnen in rebellie ende innobediëncie.perseverende obstinaet [blz 17] verhaert ende incorrigible ofte dat zoe mesdede met onreynicheyt van lichame in die gevallen zo zoude de meesterigge met heur genomen huer gheselnede den voirn[oemde] bailliu ofte zijnen stedehoudere, proosten, scepenen ende de prochiepape bedienende als vooren dat te kennen geven.

Ende bij rade van hemliden zulcke incorrigibele, obstinate ende verhaerte beghijne in die huer mees[terigge] dat begheerde ende oock de ghene die gesondicht zouden hebben met onreynichede van lichame moghen pugniëren ende versteke ten eeuwigen dage vander woonste ende rechten vanden voirs[eide] beghijnhove ende die daer uutesteken ende haerlieder huuse ofte camere, dat zij huus ofte camere heeft in [blz 18] tvoirs hof, vercopen ten oirbore ende proffijte vanden voirs[eid] hove zo men gecostumeert heeft.

Item zo wanneer men eenige behijnen ontfaen sal die selven beghijne sal de meesterigge thabijt consenteeren bij rade van den gemeenen geselscape ende thabijt vanden hove ontfaen inde capelle van de zelve hove.

Item zo wanneer eenighe beghijnen aldus ontfaen weert keerte voorte alsomen geplogten heeft de selve zal de voirs[eide] meesterigge ten proffijte vanden hove geven ende opleggendrie ponden parisis vlaemscher munten.

Ende wilt zoe in tconvent wonen oock zes grooten ende voort alle jaere acht grooten ghelijcker munten om de huuse vanden [blz 19] voirs[eide] hove ende convente te helpen onderhoudenen also langhe alster innen wonen sal ende voort thaerer doot ten proffijte vanden voirn[oemd] hove twintich grooten.

Item want in tselve beghijnhof gevonden es een zeker huys bij eender joncvrouwe genaemt **de le Marre** wylen gegeven ende geordonneert tot behouwe van eender infirmerie twelcke langhe menyghen tijt ydele ende onbewoent gestaen heeft.

Daeromme worddt tselven huus voortaan te behouwe vander voirs[eide] infermerie gheappliquiert ende dat eene, twee, drie ofte viere vanden oudsten, crancksten ende aermsten beghijnen vanden hove naer dat hier naermaels [blz 20] goedt ende faculteyt vanden hove sal muegen verdraegen bider meesterigge ende den meestendeel vanden hove daer toe gecoren tvoirs huys bewoonen sullen ende elc van haerlieder sal hebben alle daeghe een grooten vlaemsch ende haut om bier te makene vanden goeden vanden voirn[oemde] hove.

Wel verstaende dat al t'catheylick goedt dat de voirn[oemde] beghijne also uut aelmoesenen inde voirs[eide] infermerie woonenden achterlaten zullen thueren overlijdene toebehoeren sal ende blijven der zelve infermerie.

Item ende om dat voortaan de zake vander voirn[oemde] infermerie vortgaen ende onderhouden [blz 21] zoude zijn zo statueert men ende ordonneert dat de bedden daer alle ende elc vanden voirn[oemde] beghijnen int hof buuten der zelve infermerie opsterven ende overlijden zullen met slaplakenen ende saergen ofte dexelen zonder fraude ofte bedroch zullen der zelve Infermerie toegeleyt zijn ende behoeren.

Dewelcke nochtans haerlieder hoys zullen moghen lossen mits der voirs[eide] meesterigge ten proffijte vander voirn[oemde] infermerie toelegghende ende daer voeren gheven drie ponden parisis vlaemscher munten.

Item ende waert dat eenighe beghijne vander weerelt schieden binnen [blz 22] den hove ofte daer buuten ofte dat eenige trocken tot andere state, gheestelick ofte waerlick, zo sal de voirs[eide] meesterigge handt slaen aen haer huys ofte camere op dat zoe huys ofte camere heeft binnen den hove ende bij raede als boven dat te vercoopen ofte verhueren ten proffijte vanden zelve hove naer de oude costume.

Item men en sal in tvoornoemde beghijnhof gheen andere regle ofte ordene moghen houden bij vorme van regle ofte ordene dan de voirn[oemde] regle vanden beghijnhove.

Ende indien daer yemant andere regle profiteren wilde die sal [blz 23] die moeten houden buuten den beghijnhove in plaetsen van religioenen uutgenomme de beghyne diemen zeyt van ouden tijden de derde regle van sinte Francois geproffiteert thebbene de welcke men daer tot nu getollereert heeft ende noch laeten sal haerlieder leven lanck.

Ende naer haerlieder doot negheene meer van zulck ofte andere condiciën en salmen gedooghen.

Behoudens dat de ghene diere nu zijn op haerlieder selven ende apaert haerlieder ceremonyën houden zullen, zonder danderen beghynen in huere te belettene ofte disturberene op de verbuerte ende privatie vanden ghenen die andere [blz 24] daden vanden rechten vanden beghijnhove.

~~Item de beghijnen en zullen voortaan de nombre ende getal van twee ende vijftig beghijnen niet excederen ende daer boven negheenen moghen ontfaen. [NB : doorgehaald in originele tekst]~~

Item de beghijnen en zullen deenen ende dandere niet vloucken, heeten, lieghen, beghecken, bespotten noch tanen met woorden ofte teeckenen op peyne van ingeseyt te zijne ter discretie vander meestrigge ofte van haerer medegeselnede in huere absencie. Item dat niemant temmeren, wisselen, coopen, vercoopen ofte verhueren en mach huysen ofte camere in [blz 25] tvoirs[eide] hof zonder t'consent vander meestrigge ende den gansten deel vanden voirs[eide] beghijnen.

Item dat alle de beghynen zullen tsaterdaechs, tsondachs, tsinesdaechs ende tsinesdaechs avonde corts naer vesperen vergaderen ende lesen inde cappellen datter gecostumeert es gelesen te zijne alsinen haerlieder cloecxken daertoe luudt. Ende die in t'convent wonen zullen vergaderen op andere daeghen te prime tyden ende te vesperen in huer convent ende lesen alsinen geplogen heeft.

Item ende waert dat eenigen vanden voirn[oemde] beghijnen [blz 26] jeghen seggen wilde ofte niet consenteren in t'guendt dat boven verclaert staet binnen eender maent naer dat dese ordonnancie haerlieder gecondicht weert sullen moeten uut de voirn[oemde] beghijnhove gaen met haerlieder dragende al haerlieder catheylick goet. Anderssins verschenen de voirn[oemde] maent ende die overliden zullen zij gehouden wesen int houden, onderhouden ende tvulcommen van al dies voirs[creven] is gelick dandere die daer in vaneerst niet geoorsaemheyte geconsenteert hebben ende bedwonge ende verbonde zijn.

Behoudende [blz 27] ende reserverende den keysere onsen alregenadichsten heere ende prince ende zijne successeurs ende naercommers, grave en gravinnen van Vlaenderen al t'guendt dat voirs is te veranderen ende altereren, die te meerderen ende te minderen, die donckerheyden te interpreteren tot allen tijden ende zoo menich overs alst hemlieden goetdincken ende van noode ende redelickwesen sal. De welcke ordonnancie gepubliceert ende gecondicht is geweest de voirn[oemde] gemeenen beghijnen inde capelle van haerlieder beghijnhove daeromme vergadert, ende dat inde iegewoirdicheyt [blz 28] van **Pieter Bockaert**, stedehouder vanden hoochbailliu, beede de proosten ende de ghemeenen college van scepenen der steden van Curterijcke ende den zelve beghijnen is bevolen die taechtervolgene.

Ende de voirn[oemde] bailliu, proosten ende scepenen den voirn[oemde] beghynen te bedwingen de selven ordonnancie te doen houdene ende onderhoudene op den maendag acht ende twintichsten dach van meye anno vijftienhondert zes ende twintich [28 mei 1526].

Ende onder geteyckent J. Wouters ende J. Tackoen ons daeromme biddende soo onse voirs[eide] neve van Gavere als de voirs[eide] Wouters [blz 29] ende Tackoen, comissarissen in desen gesurrogiert van onse declaratie.

Doen te wetenen dat gesien in onsen secreten rade het concept vander voirs[eide] nyeuwe ordonnancie ende regele hier boven geïnsereert in allen hueren punten ende article.

Byde deliberatie van onsen zeere lieve ende zeere beminde vrouwe ende moije die eertshertoginne ende gravinne van [blz 30] Bourgoingne etc. van consent wegen regente ende gouvernante in onsen landen van herwaerts over.

Ten advijsen van onse lieve ende getrouwe die hoofd ende de luyden van onsen voirs[eide] secreten rade neffens haer wesende.

Geaprobeert, geratificeert ende geconfirmeert hebben, approberen, ratificeren ende confirmeren bij desen onsen iegewoirdige briven, reserverende aen ons ende onsen successeurs ende naercommers graven ende gravinne van Vlaenderen de meerderinghe off minderinghe ende die veranderinge vanden voirs[eide] concepte ende ordonnancie in als [blz 33] of in deel, ende d'interpretacie vanden donckerheyden ende difficulteiten die inde selve vallen ende gebueren mochte.

Ende ontbieden ende ordonneren dien beghijnen van onsen voirs[eide] beghijnhove binnen Curterijcke, iegewoirdich ende toecommende, dat zij de voirs[eide] ordonnantie, statuyten ende reglen voertaen onderhouden ende observeren.

Ontbieden voorts den bailliu of zynen stedehouder, den proost, scepenen ende den prochiepape van Curtrijcke elck soo hem de selve ordonnancie aengaen sal, dat zij dien doen observeren bijden ghenen diet [blz 34] behoort.

Ende daeromme procederen tegens den ghenen diemen in ghebreke vinden sal bij executie vanden peynen bijder selver ordonnancie daer toe gestelt.

Want also ghelieft des toorconden hebben wij onsen zeghele hier aen doen hanghen.

Gegeven in onsen stadt van Gendt den viii^{ten} dach van junio int jaer ons heeren duust vyfhondert zes ende twintich. [8 juni 1526], ende van onsen rijcken te weten vanden Roomsschen ende Germanie etc. tnegensten, ende van Castille ende andere t'elfeste.

- o O o -

Woordenlijst

Bron : Middennederlands Woordenboek <http://gtb.inl.nl/?owner=MNW>

Alsinen : (hier vermoedelijk) wanneer (?)

Bailliu : vertegenwoordiger van de (lands)heer in (een deel van) diens gebied.

Bedinghe: gebed

Behouven : behoeven : nodig zijn, nodig hebben, moeten

Beliefte : welgevallen, welbehagen

Bequaeme : aangenaam, bevallig, welgevallig

Bivanghe : Terrein van of behorend bij een woning, een erf.

Bursse : geldbeurs, geldbuidel

Catheylick : roerende goederen van allerlei aard

Cause : Iederen of ijzeren beenbedekking of broek, welke nauw om de beenen sloot, van de toonen tot aan de dij reikte en een deel uitmaakte van de ridderlijke wapenrusting. Nu en dan wordt couden gebruikt in een betekenis, die dichter staat bij de tegenwoordige opvatting. Doch het bet. dan in den regel niet de kousen alleen, maar de bekleding van het been beneden de knie, zoodat het dan de bet. heeft van kousen en schoenen beide. Evenwel, soms komt de bet. schoen of laars meer op den voorgrond, somtijds ook staat het reeds in de bet. van ndl. kous.

Crappoen : caproen : Hetzelfde als cappe; z. ald. Kap, muts, kaper, mantelkap, kap met neerhangende slippers, monnikskap. Ook een mantel met kap. Ook mantelkap

Cure : in de verbinding 'een in cure ontvangen' De geestelijke zorg voor iemand op zich nemen.

(cureyt, cureet), znw. m. Van mlat. curatus; ofra. curé; it. curato. iemand belast met de zorg voor het zieleheil van anderen, zieleherder; bepaaldelijk parochiepriester, pastoor.

Curieux : vergelijk met : curiositeit : het vervuld zijn met de zorgvuldigheden der wereld (gelijk het in bijbelstijl heet), veeleisendheid, kieskeurigheit, het niet tevreden zijn met het eenvoudige.

Dexel : het dek van een bed

Eerbeier : eerlijk, fatsoenlijk, zich op eer en deugd toeliggende; ook voornaam; lat. honestus

Eerlick : fatsoenlijk; eerbiedwaardig; eervol; betamelijk

Gebuerte : hier allicht bedoeld in bredere zin 'omstandigheden' of de 'aard'

Gecoren : gekozen

Gelaest : gelaten (?)

Geproffiteert : verwijst allicht naar klooster- of ordegelofte (professie)

Geselnede : gezellin , een vrouw die op gelijke voet met anderen omgaat.

Gestaedthed : Standvastigheid, bestendigheid, volharding, trouw; ook vastheid van karakter, rijpheid van verstand

t'Guendt : hetgeen

Habituacie : kleding, kledij

Haerlieder : hunner

Handt slaen : de hand leggen of beslag leggen op iets, aanspraak maken op iets

Hebbelick : geschikt

Hoyrs : (van 'hoir') erfgenamen

legewoirdicheyt : tegenwoordigheid, aanwezigheid

Ingeseyt : mogelijk van 'inseggen' : een uitspraak doen (zoals door 'wijze mannen')

Jeghen : tegen, in vijandelijken zin; lat. contra, adversus

Leedene : (een leven) leiden

Lettene : toeven, blijven

Licht : licht, luchthartig, lichtvaardig, lichtzinnig

Lossen : bevrijden; vrijkopen; aflossen

Lovelick : In bijzondere opvatting. Waarop niets te zeggen is of geen aanmerkingen te maken zijn, goed in zijne soort, deugdelijk, voortreffelijk.

Meesterigge : meesteres, vrouwelijk hoofd van een charitatieve, seculiere instelling (of van een afdeling daarvan).

Merringhe : getalm, gedraal, oponthoud, uitstel

Ontfaen (1) ontvangen (van geld) innen (2) ontvangen als begijn op het hof

Oplech : betaling

Opsterven : door versterf aan iemand ten deel vallen

Overleden : overblijven, (ermee leven)

Peyne : geldstraf, boete

Prime : benaming van een bepaald gedeelte van den dag, de tijd van zes uren in den morgen. Van lat. hora prima, eerste uur van den kerkelijke en burgerlijke dag, waarop de eerste der voorgeschreven kerkdiensten gehouden werd

Prochiepape : parochiepriester

Pugnieren : straffen

Regiment : leiding, regeling, het nemen van maatregelen voor iets

Regle : leefregel, een regel waarnaar men zijn leven inricht of waardoor men zijne daden laat besturen, vooral ten opzichte van het geestelijke leven; ook zedelijk voorschrift, zedewet

Religioen : kloosterleven

Roex : vermoedelijk 'roc' : rokken: Benaming van een onder- en bovenkledingstuk, zoals nog heden: het eerste van vrouwen, het tweede van mannen en vrouwen, doch als vrouwenkleding alleen het gedeelte beneden het middel.

Saerge : wollen stof

Teneur : inhoud van een geschrift; schriftelijke overeenkomst

Uitgesteken : verjaagd, weggejaagd

Uitwendich : uiterlijk, niet op het geestelijke betrekking hebbend, werelds, schoon voor het oog

Stedehouwer : plaatsvervanger, substituut; ook vertegenwoordiger, vooral de vertegenwoordiger van den landsheer in een deel van zijn gebied; ook in eene stad

Sturten : (van 'storten') in de betekenis van op iemand doen nederdalen

Tanen : tergen, prikkelen, kwaad maken; ook sarren; en plagen, kwellen.

Temmeren : timmeren, van hout opbouwen; ook bouwen in het algemeen

Verhaert : van verharderen : Volharden, blijven bij of in iets

Verlatinge : moedwillige verlating, in de steek laten

Versteke : verjagen; verstoten

Vertooghene : zich vertonen, doen weten

Vervoorderen : een begeerte in werkelijkheid omzetten, een verlangen bevredigen, zich iets aanmatigen, zich tot iets verstouten, het wagen te.

Waerlijck : wereldlijk

Waerne genomen : in acht nemen, zich aan iets houden (vgl. Latijn "observare")

Wregelicht : (mogelijk) werelds, wereldrijk, op niet geestelijke wijze (van 'wereltlijc')

Wuenene : wonen

- o O o -